

Дубняк Марія Вікторівна

Студентка 5-го курсу, факультету соціології та права НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Цирфа Г.О. Доцент кафедри адміністративного фінансового та господарського права

факультету соціології і права НТУУ «КПІ»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НОУ-ХАУ»: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У сучасному світі бізнесу не обов'язково володіти заводами, фабриками, землями, людським ресурсом, щоб отримувати надприбутки. Досить інколи знати, як щось зробити. І саме це «знання» має велику цінність. У світовій практиці давно зустрічається поняття «ноу-хау», але в жодному міжнародному акті чи конвенції це поняття однозначно не визначено.

Вперше про «ноу-хау» згадується в американському судовому процесі 1916 року. Сторона вимагала судового захисту інформації, яку вона тримала у таємниці, щодо експлуатації техніки, роботи на ній та просування продукції на ринок.

Міжнародна торгова палата визначала «ноу-хау» як відомості, професійні знання, досвід для виготовлення продукту, технології для здійснення запатентованого процесу, практичні методики та дослідження виробничих процесів у конкурентів. Але це доктринальне, а не легальне визначення «ноу-хау».

Міжнародна асоціація з охорони промислової власності розуміє «ноу-хау» як знання і практичний досвід технічного, комерційного, управлінського та іншого характеру, які мають практичне застосування у виробництві та професійній практиці [2, с. 43].

У законодавстві Російської Федерації поняття «ноу-хау» не має однозначного трактування та відмежування від комерційної таємниці. Крім того, поняття «ноу-хау» ототожнюється з поняттям «комерційна таємниця», зокрема, охорона прав на «ноу-хау» аналогічна механізму захисту комерційної таємниці. Комерційна таємниця («ноу-хау» або секрет виробництва за ЦК РФ) розуміється як інформація, що дозволяє її власнику збільшити прибуток, уникнути невинуватих ризиків, зберегти положення на ринку чи отримати нову комерційну вигоду[3].

У законодавстві Республіки Білорусь «ноу-хау» визначають як інформацію, яка була отримана під час науково-технічних досліджень.

Український законодавець також не дійшов єдиного розуміння «ноу-хау», хоча це поняття і зустрічається у багатьох законах, як правило в переліку чи дужках, що свідчить про неоднозначне розуміння цього поняття.

Стаття 4 ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність» відносить до видів зовнішньоекономічної діяльності підприємницьку діяльність на території України, пов'язану з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок[...]. Відповідно до п.5 ч.2 ст. 1 ЗУ «Про інвестиційну діяльність» до майнових та інтелектуальних цінностей відноситься сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»).

Найбільшим досягненням щодо розуміння сутності «ноу-хау» можна вважати п.5 ч.1 ст. 1 ЗУ «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», який визначає «ноу-хау» як технічну, організаційну або комерційну інформацію, що отримана завдяки досвіду та випробуванням технології та її складових, яка не є загальновідомою чи

легкодоступною; є істотною; є визначеною, тобто описаною достатньо вичерпно, щоб можливо було перевірити її відповідність критеріям незагальновідомості та істотності[1].

Це положення є єдиним офіційним поняттям «ноу-хау», що детерміновано на сучасному етапі розвитку українського законодавства. Однак, в міжнародній практиці «опис «ноу-хау» визнають за абсурд. Оскільки особливістю захисту «ноу-хау» є бажання автора не фіксувати та не розповсюджувати знання, досвід, навичку, інакше як за договором про передачу «ноу-хау». Українське розуміння «ноу-хау» прирівнює його до документації на отримання патенту. Заявка на патент має містити опис винаходу та докази його корисності, тобто підтвердження його промислової придатності.

Поняття «ноу-хау» використовується в таких Законах України: «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на сорти рослин» тощо. Всі ці нормативні акти охороняють «нетрадиційні» об'єкти інтелектуальної власності. Проте, зміст поняття «ноу-хау» не визначається, його не відображено як специфічний об'єкт авторського права, та не визначено його правову природу.

Отже, відсутність розуміння сутності ноу-хау, специфіки його правового режиму, а звідси і єдиного поняття «ноу-хау» ускладнює його правовий захист. Наразі він здійснюється шляхом застосування загальних норм про режим конфіденційної інформації, що унеможлиблює ефективний захист специфічного об'єкту «ноу-хау». Режим захисту ускладнений також через неможливість підтвердити виключне право на володіння чи винахід вірогідним власником. «Ноу-хау» детально не описується, що практично ускладнює процес доведення авторського права на нього.

Таким чином, якщо Україна прагне інтегруватися у світове співтовариство успішно, законодавцю слід більше приділити уваги визначенню правового режиму «ноу-хау». Для цього необхідно проаналізувати міжнародний досвід щодо передачі прав на «ноу-хау» та особливості його захисту, і створити спеціальний закон який би відображав особливу правову природу «ноу-хау».

Список використаної літератури:

1. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України / Відомості Верховної Ради України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — с.434 — (Бібліотека офіційних видань).
2. Князев С.І. Проблеми правового використання «ноу-хау» в Україні / С.І. Князев // Юридичний журнал. — 2007. — № 12. — С.42— 54.
3. Про комерційну таємницю : Федеральний Закон Російської Федерації від 29 липня 2004 р. № 98-ФЗ / [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.rg.ru/2004/08/05/taina-doc.html>